

III./9. A peripheriás idegrendszer betegségei

Arányi Zsuzsanna

Bevezetés

A peripheriás idegrendszer betegségei *rendkívül gyakori* kórképek és különös jelentőségüket az adja, hogy a neurológia mellett több társszakmában (traumatológia, ortopédia, általános sebészet, reumatológia, belgyógyászat) is előfordulnak.

A peripheriás idegrendszerbe minden olyan idegi elem beletartozik, amely a gerincvelő és az agytörzs pia materén kívül helyezkedik el. Kivételt képeznek a nervus olfactorius és opticus, amelyek a központi idegrendszer speciális nyúlványainak számítanak. Így a peripheriás idegrendszerbe tartoznak az III-XII. agyidegek, a spinális idegyökök, a plexus brachialis és lumbosacralis, valamint a peripheriás idegek. Speciális megítélés alá kerülnek a peripheriás idegekben futó motoros rostoknak az agytörzson, ill. a gerincvelőn belül elhelyezkedő sejttesteit, amelyek tehát központi idegrendszeri betegségek (pl. intramedullaris laesio, degeneratív betegségek) során sérülhetnek, tünettanuk azonban peripheriás jellegű. A peripheriás idegrendszer betegségei között hagyományosan az egyes peripheriás idegek betegségeit (mononeuropathiák), a plexopathiákat, valamint a peripheriás idegrendszer szisztémás megbetegedéseit (polyneuropathiák) tárgyaljuk. Az egyes spinális idegyökök betegségei (radiculopathiák) a gerinc betegségeinél kerülnek említésre.

A fejezet felépítése

A fentiek alapján a peripheriás idegrendszer betegségeit a következő fejezetekre – tanulási egységekre bontjuk:

- III./9.1. A peripheriás idegek általános felépítése; a peripheriás idegek sérüléseinek és regenerációjának patológiai formái
- III./9.2. A peripheriás idegrendszer betegségeinek általános tünetei
- III./9.3. A peripheriás idegrendszer betegségeinek általános diagnosztikája
- III./9.4. Mononeuropathiák – alagút szindrómák
- III./9.5. Plexopathiák
- III./9.6. Polyneuropathiák
- III./9.7. Összefoglalás
- III./9.8. Tesztkérdések

A peripheriás idegrendszer betegségeit tárgyaló fejezet célja, hogy a hallgatók megismerjék a peripheriás idegrendszer betegségeinek a klinikai gyakorlatban *gyakran* előforduló formáit. Ez a fejezet csak kiegészítője a részletes tankönyveknek, fő feladata, hogy egy tömör és didaktikus formában felhívja a figyelmet azokra a kórképekre, amellyel

az általános orvos is gyakran találkozhat. Különös hangsúlyt fektetünk a kórképek *tüneti megközelítésére*, mivel az orvos mindig a panasszal vagy a tünettel találkozik először és ez alapján kell lokalizációs, majd etiológiai diagnózist felállítania, ill. a prognózist és a terápiát meghatározni. A peripheriás idegrendszer betegségeinél speciális jelentősége van a *prognózis* ismeretének, mivel a sérüléseket sok esetben az ideg spontán regenerációja követi, amely nem befolyásolható. A beteg felvilágosítása a spontán gyógyulás várható időtartamáról és mértékéről megkíméli őt a gyógyulás reményében végzett különböző „álbeavatkozásoktól”.

A peripheriás idegrendszer betegségeinek tanulmányozása előtt javasoljuk a peripheriás idegrendszer anatómiájának átismétlését, mivel a tünetek jelentős része levezethető az idegek lefutásának, innervációs területének ismeretéből. Tanácsos elsősre a témát tárgyaló tantermi előadás előtt áttekinteni a fejezetet, majd az előadás után részletesen elmélyedni benne. A tudásanyag megfelelő konszolidációja érdekében legalább 2-3-szori ismétlést javaslunk, végezetül pedig a dőlt betűkkel kiemelt *kulcsszavakat* – *kulcsmondatokat* érdemes még egyszer átfutni.

Tanulási idő és értékelés

A fejezet megtanulásához szükséges idő egyénenként változik. Általánosságban az első alapos olvasáshoz kb. 4-5 óra szükséges, az ismétlésekhez kissé kevesebb. Célszerű, hogy az ismétlések között elteljen valamennyi idő. A felkészülést a tesztkérdések megoldása zárja.

Irodalom

Magyar nyelvű könyvek:

Szirmai I. Neurológia. Medicina Könyvkiadó, 2005.

Komoly S, Palkovits M. Gyakorlati neurológia és neuroanatómia. Medicina Könyvkiadó, 2010.

Angol nyelvű könyvek:

Ropper AH, Samuels MA. Adams & Victor's Principles Of Neurology, Ninth Edition, McGraw Hill, 2009

O'Brien M. Aids to the Examination of the Peripheral Nervous System, Fifth Edition, Saunders Elsevier, 2010

Baehr M, Frothscher M. Duus' Topical Diagnosis in Neurology: Anatomy, Physiology, Signs, Symptoms. Thieme Flexibook, 2005

Stewart JD. Focal peripheral neuropathies, Fourth Edition, JBJ Publishing, 2010

Angol nyelvű internetes honlapok:

American Association of Neuromuscular and Electrodiagnostic Medicine: www.aanem.org

